

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 467/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 5. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 7. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 8. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 9. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Jurajom Kulom, advokátom, Mäsiarska 30, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/161/2024 z 26. marca 2025 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. mája 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Navrhujú tiež odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovatelia vystupovali ako žalovaní v právnej veci vedenej na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 40C/145/2007, v ktorej sa žalobcovia v 1. až 5. rade domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Napadnutým uznesením

najvyšší súd na základe návrhu žalobcov do právoplatného skončenia konania o dovolaní žalobcov v 1. až 5. rade odložil právoplatnosť a vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/220/2020 zo 17. mája 2023 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým krajský súd vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 2. až 19. rade rozsudok v znení opravného uznesenia potvrdil (výrok I), vo vzťahu medzi žalobcami a žalovaným v 1. rade rozsudok v znení opravného uznesenia zmenil tak, že žalobu zamietol (výrok II), vo vzťahu medzi žalobcami a žalovaným v 1. rade uložil žalobcom v 1. až 5. rade povinnosť nahradiť žalovanému v 1. rade 100 % trov konania pred súdom prvej inštancie a trov odvolacieho konania (výrok III). Vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 2., 3., 6., 7., 11., 15., 18. a 19. rade uložil žalobcom v 1. až 5. rade povinnosť nahradiť žalovaným v 2., 3., 6., 7., 11., 15., 18. a 19. rade 100 % trov odvolacieho konania (výrok IV) a vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými vo 4., v 5., 8., 9., 10., 12., 13., 14., 16. a 17. rade žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok V). Najvyšší súd dospel k názoru, že návrh žalobcov v 1. až 5. rade na odklad právoplatnosti aj vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia je dôvodný, pretože v prejednávanej veci existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Tie spočívajú v samotnom predmete konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a toho, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnych predchodcov žalobcov, pričom počas konania dochádza k scudzovaniu nehnuteľností napriek poznámke v katastri nehnuteľností a žalobcovia boli vyzvaní na úhradu trov konania v nemalej výške. Najvyšší súd so zreteľom na uvedené preto odložil právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, a to až do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalobcov v 1. až 5. rade

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) odklad vykonateľnosti neprichádza do úvahy pri deklaratórnych rozhodnutiach znejúcich na určenie práva alebo právneho vzťahu. Právny záver dovolacieho súdu, v zmysle ktorého je možné odložiť vykonateľnosť všetkých rozhodnutí, teda aj určovacích (statusových), bez racionálneho, logického a presvedčivého odôvodnenia je potrebné považovať za neakceptovateľný, zjavne svojvoľný, a tým aj z ústavného pohľadu neudržateľný,

b) najvyšší súd prihliadal iba na záujmy dovolateľa, keď zároveň absolútne opomenul vlastnícke záujmy sťažovateľov nesprávnou aplikáciou konkurencie noriem jednoduchého práva, čím porušil aj princíp rovnosti účastníkov podľa § 18 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), čo má z ústavnoprávneho hľadiska dosah na porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy,

c) je neakceptovateľné, aby najvyšší súd odložil právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia krajského súdu po vyše 20 rokoch trvania sporu, pričom v predmetnej veci sú predmetom konania obydlia žalovaných,

d) odklad vykonateľnosti a právoplatnosti rozhodnutia je úplne v rozpore aj s rozhodnutím veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/1/2024 z 13. mája 2024, ale aj s rozhodnutím najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 4Cdo/24/2023. Poukazujúc na názor ústavného súdu vyjadrený vo veci sp. zn. II. ÚS 481/2012, podľa ktorého v zmysle § 243 OSP možno povoliť odklad vykonateľnosti iba takého rozhodnutia odvolacieho súdu, na ktorého podklade možno nariadiť

exekúciu, sťažovatelia uvádzajú, že v prípade dovolaním napadnutého rozsudku o takéto rozhodnutie nejde.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie práva vlastníť majetok a práva na ochranu majetku (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu) uznesením najvyššieho súdu, ktorým odložil právoplatnosť a vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu. Podľa sťažovateľov odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia nie je v prípade určovacích žalôb prípustný. Napadnutému uzneseniu vyčítajú aj nedostatočné odôvodnenie a nerešpektovanie zásady rovnosti účastníkov.

III.1. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

5. K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť okrem iného aj v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na interpretáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru zdôrazňuje, že toto ustanovenie dohovoru zaväzuje súd uviesť dôvody svojho rozhodnutia, pričom rozsah tejto povinnosti sa môže líšiť v závislosti od povahy rozhodnutia. Vzhľadom na nevyhnutnosť prihliadať *inter alia* na rôznorodosť vyjadrení účastníkov konania a procesnoprávne predpisy platné v tom-ktorom štáte môže byť otázka posúdenia porušenia povinnosti všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dôvody vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru posúdená len s prihliadnutím na okolnosti prípadu (rozsudok ESLP vo veci Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B, bod 29).

6. Pri rešpektovaní uvedených všeobecných východísk je nevyhnutné v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci vziať do úvahy právnu povahu a účel napadnutého uznesenia, ktoré má charakter predbežného a dočasného opatrenia. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného procesného rozhodnutia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa ústavný súd spravidla nepovažuje za oprávneného zasahovať do predbežných rozhodnutí, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov a okrem toho v takýchto prípadoch ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných procesných rozhodnutí zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k ich zrušeniu pristupuje len za celkom výnimočných okolností, a to za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. Na druhej strane však aj v konaní o predbežnom rozhodnutí musia byť rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípom spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu, a preto aj procesné rozhodnutie dovolacieho súdu o odklade právoplatnosti a vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia musí mať rovnako, ako aj iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom, nemôže byť prejavom svojvôle a musí byť ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené (m. m. II. ÚS 531/2011, II. ÚS 481/2012).

7. V prejednávanej veci podali žalobcovia dovolanie. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemá suspenzívne účinky, teda nemá vplyv na právoplatnosť a vykonateľnosť ním napádaného rozhodnutia. Ide o zachovanie princípu právnej istoty strán v existenciu právoplatného rozhodnutia v ich veci. Zákon však pripúšťa, aby dovolací súd výlučne na základe návrhu ešte pred tým, ako rozhodne o dovolaní, odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia alebo jeho právoplatnosť [§ 444 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], tak ako sa to stalo na návrh žalobcov aj v prejednávanej veci. Žalobcovia návrh na odklad právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu odôvodnili tým, že počas prebiehajúceho súdneho konania dochádzalo k scudzovaniu jednotlivých bytov a nebytových priestorov aj napriek poznámke o vedení súdneho sporu a hrozí obava, že bude k predajom bytov a nebytových priestorov naďalej dochádzať. Návrh na odklad právoplatnosti žalobcovia doplnili aj o návrh na odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu odôvodnený výzvou žalovaných adresovanou žalobcom na zaplatenie priznanej náhrady trov konania s upozornením na ich vymáhanie v prípade nezaplatenia, poukazujúc na to, že dovolanie bolo dovolaciemu súdu predložené po roku, pričom prietahy v konaní boli konštatované aj ústavným súdom v náleze sp. zn. III. ÚS 441/2024 z 19. septembra 2024.

8. Reagujúc na ťažiskovú námietku sťažovateľov, v zmysle ktorej odklad vykonateľnosti neprichádza do úvahy pri rozhodnutiach znejúcich na určenie práva alebo právneho vzťahu, ústavný súd uvádza, že možno dať za pravdu sťažovateľom v tom, že otázka odkladu vykonateľnosti sa týka len tých rozhodnutí, ktoré disponujú vlastnosťou vykonateľnosti, ktorá spočíva v možnosti ich priamej a bezprostrednej vynútiteľnosti zákonnými prostriedkami, a teda môžu byť exekučným titulom. Ide teda len o rozsudky na plnenie (§ 232 ods. 1 CSP). Napadnutým uznesením najvyšší súd okrem odkladu vykonateľnosti rozsudku krajského súdu zároveň odložil aj jeho právoplatnosť, pričom uvedený postup má oporu v § 444 ods. 2 CSP, ktorý sa vzťahuje na tie rozhodnutia, ktoré neukladajú povinnosť plniť. Pôjde o rozhodnutia, ktoré mohli síce byť podľa pôvodnej právnej úpravy formálne vykonateľné, ale ich nútený výkon bol pojmovovo vylúčený. Napríklad možno uviesť rozhodnutia určovacie (odklad právoplatnosti rozsudku o určení vlastníctva k nehnuteľnosti zabráni vyznačeniu záznamom do katastra nehnuteľností), rozhodnutia ukladajúce prehlásenie vôle alebo rozhodnutia, ktorými sa žaloba zamieta. Pre odklad právoplatnosti zákon rovnako vyžaduje návrh a existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa. Predchádzajúca úprava upravovala vykonateľnosť aj vo vzťahu k rozhodnutiam, ktoré neukladali povinnosť plniť. V tejto súvislosti potom právna veda, ako aj súdna prax zastávali názor, že odklad vykonateľnosti prichádza do úvahy tam, kde môže byť nariadený výkon rozhodnutia, resp. exekúcia. Aktuálna právna úprava však explicitne pripúšťa možnosť odložiť právoplatnosť, ak ide o rozhodnutie, ktoré neukladá povinnosť plniť.

9. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania je potrebné uviesť, že takýto výrok je obsiahnutý v každom rozhodnutí, ktorým sa konanie končí a súd ním rozhoduje len o nároku na náhradu trov konania, nie o samotnom plnení. Rozhodnutie o výške náhrady trov konania, t. j. rozhodnutie o plnení, je súčasťou druhej fázy rozhodovania o náhrade trov konania, ktorá nasleduje po právoplatnom skončení veci. V danom prípade tak krajský súd nepostupoval procesne správne, ak formuloval výrok o nároku na náhradu trov konania tak, že neúspešná strana je povinná zaplatiť náhradu trov konania druhej strane. Ak teda za daných okolností najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol aj o odklade vykonateľnosti rozsudku krajského súdu, reagoval tak na (nesprávne formulovaný) výrok rozsudku krajského súdu znejúci na plnenie. Rozhodnutie

najvyššieho súdu o odložení právoplatnosti rozsudku krajského súdu v plnom rozsahu absorbuje obe časti výroku rozhodnutia. Vzhľadom na to, že krajský súd pri náhrade trov konania mal rozhodnúť „len“ o nároku na náhradu trov konania, nie o samotnom plnení, postačovalo rozhodnúť o odložení právoplatnosti celého výroku rozsudku krajského súdu. Pokiaľ dovolací súd na návrh odložil aj vykonateľnosť napadnutého rozsudku, rozhodol síce procesne nesprávne, ale táto časť rozhodnutia nečiní neústavnosť celého rozhodnutia najvyššieho súdu.

10. Vo vzťahu k námietke, v zmysle ktorej odklad vykonateľnosti a právoplatnosti rozhodnutia je úplne v rozpore aj s rozhodnutím veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/1/2024 z 13. mája 2024, ale aj s rozhodnutím najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 4Cdo/24/2023, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia ani náznakom neobjasnili, v čom má prezentovaný rozpor spočívať. Označené rozhodnutie veľkého senátu sa zaoberá otázkou splnenia podmienok vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu (v okolnostiach danej veci na základe ústnej kúpnej zmluvy) a netýka sa odkladu vykonateľnosti a právoplatnosti rozhodnutia. Čo sa týka v poradí druhého spomínaného rozhodnutia, najvyšší súd ním odložil právoplatnosť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovaného v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, a teda postupoval procesne v zhode s postupom najvyššieho súdu v prejednávanej veci, preto ústavný súd tvrdený (bližšie nešpecifikovaný) rozpor neidentifikoval.

11. Pokiaľ ide o námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia, ústavný súd hodnotí, že toto nevykazuje nedostatky, na ktoré sťažovatelia poukazujú, keďže je z neho zrejmé, ktoré konkrétne dôvody považoval najvyšší súd za hodné osobitného zreteľa. Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (bod 6) možno konštatovať, že uvádzané dôvody sú objektívne spôsobilé odôvodniť odklad právoplatnosti rozsudku súdu druhej inštancie. Ústavný súd konštatuje, že argumentácia najvyššieho súdu, aj keď je značne strohá, je akceptovateľná a nemožno ju označiť za ústavne neudržateľnú. Na podporu tohto záveru ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už viackrát vyslovil právny názor, v zmysle ktorého na odôvodnenie rozhodnutia o odložení vykonateľnosti rozhodnutia (obdobne to platí aj pre rozhodnutie o odložení právoplatnosti rozhodnutia) nemožno vzhľadom na jeho dočasné právne účinky a účel klásť rovnaké požiadavky ako na odôvodnenie rozhodnutia vo veci samej (m. m. I. ÚS 357/2012, II. ÚS 64/2017).

12. Vzhľadom na dočasný a predbežný charakter napadnutého procesného rozhodnutia, ako aj na ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľov je zjavne neopodstatnená, a preto ju na neverejnom zasadnutí senátu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

13. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľov z dôvodov už bližšie ozrejmenej v tomto uznesení ústavný súd ani nemohol vyhovieť ich návrhu na odklad vykonateľnosti, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu vyplýva (pozri § 131 ods. 1 zákona

o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu implicitne prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu ústavný súd návrhu na odklad vykonateľnosti nevyhovel.

14. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2025

Euboš Szigeti
predseda senátu